

Opinie

De verdachte van de moord op Pim Fortuyn, Van der G., heeft zijn hongerstaking beëindigd. Dat neem volgens advocaat Van der Goen niet weg dat de noodwet voor het cameratoezicht op Van der G. fundamentele rechtsbeginselen schendt, iets waartegen krachtig stelling moet worden genomen.

B. van der Goen
advocaat te Soest

Volkert van der G. was in hongerstaking omdat de in zijn cel geplaatste camera's hem dag en nacht in het oog houden. Om dit mogelijk te maken is door de minister van Justitie een noodwet uitgevaardigd. Op het protest van Volkert van der G. overwoog de Raad voor Strafrechttoepassing dat gezien de 'maatschappelijke onrust' die de zelfmoord van Volkert van der G. met zich mee zou brengen dit gerechtvaardigd is.

Hier is sprake van schending van het fundamentele rechtsbeginsel dat iedereen gelijk is voor de wet, zoals onder meer in artikel 1 van de Grondwet tot uitdrukking wordt gebracht. Van dit rechtsbeginsel kan niet voor een individueel geval worden afgeweken, ook niet door de wetgever. Niet uit te sluiten is, dat in extreme situaties sprake moet kunnen zijn van noodwetgeving, bijvoorbeeld in een geval van een dreigende kernramp of iets van dien aard. Van de in een – naar mag worden aangenomen – goed beveiligde gevangenis opgesloten Volkert van der G. gaat een dergelijke dreiging niet uit. En maatschappelijke onrust kan nooit redengevend zijn voor het uitvaardigen van een tegen één individu gerichte (nood)maatregel. Wie zich van dit begrip bedient, komt nogal dicht in de buurt van wat in het verleden wel *gesundes Volksempfinden* heette.

Juist in een zaak als deze behoren alle emoties vermeden te worden en dient Van der G. exact zo behandeld te worden als elk ander individu dat van een ernstig misdrijf verdacht wordt. Laat men dit na, dan

Een noodwet tegen Van der G.

begeeft men zich op een hellend vlak en wordt een door niemand exact te benoemen grootheid, maatschappelijke onrust, in onze rechtspleging geïntroduceerd, niet alleen bij de straffoemeting, maar reeds in het stadium dat er sprake is van verdinking. Wie aanvoert dat Van der G. door het plegen van zijn misdrijf zijn aanspraak op een behandeling als ieder andere verdachte verspeeld heeft, zoals enkele LPF-kamerleden deden, verliest uit het oog dat de rechtvaardiging van overheidsoptreden nu juist gevonden wordt in het feit dat deze zich niet op een partijstandpunt plaatst met alle emotionele lading (zoals wraaklust) van dien maar daarboven staat, of behoort te staan. Als ieder ander heeft Volkert van der G. recht op een *fair trial* en daar horen geen noodwetjes of andere buitenissigheden bij.

Tot voor kort zou het bovenstaande het intrappen van een open deur zijn geweest, maar nu schijnt zelfs in juridische kringen hier anders over gedacht te worden. Over het indienen door Spong en Hammerstein van een strafklacht wegens het aanzetten tot haat tegen een groot aantal politici en een deel van de pers is nu wel genoeg gezegd; volgens mij heeft een advocaat in vrij hoge mate de bevoegdheid emoties van zijn cliënten te vertolken (zolang hij deze tenminste niet met die van hemzelf verwart). Dat zo'n extreme actie voorspelbaar weer een even extreme reactie uitlokt, wordt ook hier weer eens bewaarheid: het door een aantal advocaten indienen van een tuchtklacht tegen Spong en Hammerstein is ook weer een brug te ver. Ernstiger is het, dat de overheid in reactie op het extremisme van Van der G. zich op

haar beurt tot een zeker extremisme laat verleiden. De paradoxale situatie doet zich nu voor dat camera's geplaatst zijn in de cel van Volkert van der G. om diens zelfmoord te verhinderen waarna deze mogelijk zelfmoord pleegt door zich dood te hongeren omdat die camera's geplaatst zijn. Dwangvoeding is geen reële optie, reeds vanwege het feit dat dit bij een onwillige patiënt volgens deskundigen levensbedreigend zou kunnen zijn. Ook hier geldt: normen die tot nu toe voor andere verdachten golden dienen ook in het geval van Volkert van der G. onverkort te worden toegepast. Het maken van een uitzondering onder welk voorwendsel dan ook is hier uit den boze.

Een overheid past geen extremisme. Een advocaat die op hol slaat is niet zo erg en geeft hooguit aanleiding tot een aardige discussie in het *Advocatenblad*, maar een minister van Justitie die meent dat op fundamentele rechtsbeginselen maar eens een uitzondering moet worden gemaakt, al dan niet om maatschappelijke onrust te voorkomen, is een heel wat zorgelijker fenomeen. Weliswaar heeft Van der G. zijn hongerstaking beëindigd, dat doet niet af aan de principiële betekenis van deze zaak. Aangezien hier een essentieel belang van de rechtspleging in het geding is meen ik dat de Nederlandse Orde van Advocaten hier stelling tegen dient te nemen. ■